

พระธรรมฐิติญาณ (สิงห์ สุทธิจิตโต ป.ธ.๗ พ.ม.)

(พ.ศ. ๒๔๖๐ - ๒๕๔๐)

ชาติภูมิ

พระธรรมฐิติญาณ (สิงห์ สุทธิจิตโต) นามเดิม สิงห์ นามสกุล ภาระมาตย์ เกิดวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ตรงกับวันศุกร์ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๑๐ ที่บ้านบ่อชะเนง ตำบลหนองแก้ว อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบัน จังหวัดอำนาจเจริญ) บิดาชื่อนายหน่วม มารดาชื่อนางแสง ภาระมาตย์ เป็นบุตรคนแรกในจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา ๖ คน ต่อมาได้บุตรบุญธรรมของหลวงปู่ขาว อนาลโย

การศึกษา บรรพชา และอุปสมบท

พระธรรมฐิติญาณ จบการศึกษาเบื้องต้นชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนประชาบาลบ้านโคกเลาะ ตำบลหนองแก้ว อำเภออำนาจเจริญ พ.ศ. ๒๔๗๒ หลังจากบรรพชาและอุปสมบทแล้วได้ศึกษาเล่าเรียนจนจบการศึกษาดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๗๕ นักธรรมชั้นตรี สำนักเรียนวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
- พ.ศ. ๒๔๗๙ นักธรรมชั้นโท สำนักเรียนวัดศรีเมือง อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
- พ.ศ. ๒๔๘๑ นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดศรีโพธิ์เมือง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
- พ.ศ. ๒๔๘๒ เปรียญธรรม ๓ ประโยค สำนักเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
- พ.ศ. ๒๔๘๕ เปรียญธรรม ๔ ประโยค สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๔๙๐ เปรียญธรรม ๕ ประโยค สำนักเรียนวัดสำราญนิเวศ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันจังหวัดอำนาจเจริญ)
- พ.ศ. ๒๔๙๕ ชั้นเตรียมอุดมศึกษา (ม.๘ แผนกอักษรศาสตร์) โดยการสมัครสอบ จังหวัดอุบลราชธานี ประโยคครูพิเศษมูล (พ.) สนามสอบจังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๔๙๖ เปรียญธรรม ๖ ประโยค สำนักเรียนวัดสำราญนิเวศ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๔๙๘ เปรียญธรรม ๗ ประโยค สำนักเรียนวัดสำราญนิเวศ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๕๐๓ ประโยคครูพิเศษประถม (พ.ป.) สนามสอบจังหวัดอุบลราชธานี
- พ.ศ. ๒๕๐๗ ประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) สนามสอบจังหวัดอุบลราชธานี
- เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้ขออนุญาตบิดามารดาออกบวชเป็นผ้าขาวน้อย นุ่งขาวห่มขาว ถือศีล ๘ รับประทานอาหารมือเดียว (เอกา) เป็นเวลาปีเศษ
- พ.ศ. ๒๕๑๓ บรรพชาเป็นสามเณรที่ภูพระบาทบัวบก อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี โดยมีพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) เจ้าคณะมณฑลอุดร วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานีเป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์ภู ธมฺมทินฺโน เป็นพระศีลาจารย์ หลังจาก

นั้น ออกเดินธุดงค์กัมมัฏฐานในภาคอีสานและภาคเหนือ ร่วมกับพระอาจารย์ภู
หลายปี แต่เนื่องจากมีนิสัยใคร่ศึกษา เมื่ออายุ ๑๖ ปี จึงย้ายไปศึกษาพระปริยัติ
ธรรมและปฏิบัติกัมมัฏฐาน ที่วัดศรีโพธิ์เมือง

พ.ศ. ๒๔๔๑ อุปสมบทที่วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี โดยมีพระธรรมเจดีย์ (จุม พนธุ
โล) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปสฺสโธ) เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร
เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ฉายา “สุทธจิตโต” จากนั้นย้ายไปปฏิบัติวิปัสสนา
กัมมัฏฐานในสำนักพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง
สกลนคร และวัดป่าหนองผือ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นเวลา
หลายปี

หน้าที่การงาน

พระธรรมฐิติญาณได้รับการธุดะระศาสนาและคณะสงฆ์ ดังนี้

ด้านการปกครอง

พ.ศ. ๒๔๘๘ เจ้าคณะตำบลเคิ่งใหญ่ อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๔๙๐ ศึกษาอำเภออำนาจเจริญ (คณะสงฆ์)

พ.ศ. ๒๔๙๑ คณะกรรมการสงฆ์อำเภอ อำเภออำนาจเจริญ

พ.ศ. ๒๔๙๕ เจ้าคณะธรรมยุตอำเภอ ผู้ช่วยอำเภออำนาจเจริญ

พ.ศ. ๒๔๙๖ เจ้าคณะธรรมยุตอำเภอ อำเภออำนาจเจริญ

พ.ศ. ๒๔๙๙ พระวินัยธรจังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๐๓ เจ้าคณะธรรมยุตผู้ช่วยจังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๑๑ รองเจ้าอาวาสวัดสุปัฏนาราม วรวิหาร

พ.ศ. ๒๕๑๒ เจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี (ธ)

พ.ศ. ๒๕๑๓ พระอุปัชฌาย์ ในคณะธรรมยุต

พ.ศ. ๒๕๑๔ เจ้าอาวาสวัดศรีอุบลรัตนาราม

พ.ศ. ๒๕๑๙ เจ้าคณะภาค ๑๐ (ธ)

พ.ศ. ๒๕๒๓ เจ้าอาวาสวัดศรีอุบลรัตนาราม พระอารามหลวง

ด้านการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้เสนอขอตั้งวัดศรีอุบลรัตนารามเป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรมต่อกรมการ
ศาสนาและคณะสงฆ์ เปิดทำการสอนแผนกธรรมและแผนกบาลี มีนักเรียนเข้า
สอบธรรมสนามหลวงสอบได้นักธรรมชั้นตรี โท เอก และเข้าสอบบาลีธรรม
สนามหลวงสอบได้ตั้งแต่บาลีไวยากรณ์ ประโยค ๑,๒,๓,๔,๕ จำนวนมากทุกปี

พ.ศ. ๒๕๒๓ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนสมเด็จ (โรงเรียนการกุศลของวัด) วัดสุปัฏนาราม
อำเภอเมืองอุบลราชธานี

ด้านการเผยแผ่

พระธรรมฐิติญาณ เป็นพระมหาเถระอีกองค์หนึ่งของชาวอุบลราชธานีที่มีความภาคภูมิใจในความรู้ ความสามารถหลายด้าน เป็นพระสุปฏิปันโนทางคันถธุระ ทั้งด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาตั้งคำกล่าวของพระเทพบัณฑิต เจ้าคณะภาค ๑๐ (ธรรมยุต) วัดบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ดใน “ธรรมฐิติญาณรำลึก” บางตอนว่า

“...พระธรรมฐิติญาณ เป็นพระนักพัฒนา เป็นที่ปรารถนาของคนปัจจุบัน เบื้องต้นสามารถพัฒนาตนให้มีความรู้ ความสามารถ ทั้งทางโลกและทางธรรม ทางโลกได้ พ.ม ทางธรรมได้เปรียญธรรม ๗ ประโยค เมื่อพัฒนาตนแล้วก็เริ่มพัฒนาวัดให้เป็นระเบียบ และเสนาสนะถาวรมากมายหลากหลาย ต่อจากการพัฒนาวัดและพัฒนาทายาท คือภิกษุสามเณรลูกหลานให้มีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาและสัมมาชีพเป็นจำนวนมาก ต่อไปก็พัฒนาสังคม คือ ช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาจิตใจท่านเป็นพระนักเทศน์นักเผยแผ่ธรรมะในทุกวงการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แม้ในวงการคณะสงฆ์ก็ถือว่าท่านเป็นเพชรเม็ดงามเม็ดหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านเป็นนักพัฒนาในรูปแบบ ส.๕ คือ สร้างคน สร้างงาน สร้างสถานที่ สร้างแนวร่วม และสร้างทุน

ท่านเป็นนักบริหารที่มีคุณธรรมของนักพัฒนา คือ ๑. รักการต่อสู้ ๒. รับผิดชอบ ๓. กล้าหาญเด็ดเดี่ยว ๔. เชี่ยวชาญการทำงาน ๕. เข้าหามวลชน การจากไปของพระเดชพระคุณฯ จากไปเฉพาะสังขารร่างกาย แต่คุณงามความดีที่ทำให้แก่ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ลูกหลาน ญาติมิตร ศิษยานุศิษย์ ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ยังกึกก้องในหัวใจไม่มีวันลืม...”

(พระธรรมฐิติญาณ, ๒๕๔๐ : ๕)

พระธรรมเทศนาโดยย่อ

เรื่องทศพิธราชธรรม

แสดงโดย พระธรรมฐิติญาณ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๙

“ทศพิธราชธรรม คือธรรมสำหรับพระราชา หรือผู้ใหญ่ผู้ปกครองบ้านเมือง โดยความก็คือธรรมะสำหรับพระราชา คณะรัฐบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มี ๑๐ ประการ คือ

๑. ทาน การให้ เป็นการช่วยผู้ต้องการให้ช่วย เพราะมีความขัดสนขั้นแค้นเจ็บไข้ ได้ทุกข์อยู่ เช่น ผู้ขาดอาหารก็ให้อาหารช่วย ผู้ขาดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยก็ช่วยเหลือ ผู้ขาดหูกยา รักษาโรคภัย ก็ให้หูกยารักษาช่วย เรียกว่า ทาน

๒. ศีล ความประพฤติดีงามทางกาย วาจา เว้นจากความประพฤติชั่วร้ายทั้งหลาย ความประพฤติชั่วร้ายอันใดอันเป็นเหตุก่อเวรภัย หรือความทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เว้นจากความประพฤตินั้นเสีย เรียกว่า ศีล

๓. ปริจาคะ การเสียสละ หมายความว่า เสียสละ เลิก ลดละสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย ที่มีในตน เช่น เลิกลดละอบายมุข คือเหตุแห่งความเสื่อมเสียทรัพย์สิน เสียสละทรัพย์บำรุงประเทศชาติ

ยอมเสียสละชีวิตเพื่อปฏิบัติหน้าที่รักษาประเทศชาติ กระทั่งถึงเสียสละชีวิตเพื่อปฏิบัติธรรม เรียกว่า ปริจาคะ

๔. อาชวะ ความซื่อตรง หมายถึง ลูกประพาศที่ซื่อตรงต่อพ่อแม่ ไม่ทรยศพ่อแม่ สามีภรรยา ประพาศที่ซื่อตรงต่อกัน ไม่นอกใจกัน ศิษยานุศิษย์ประพาศที่ซื่อตรงต่อครูอาจารย์ ผู้รักตนประพาศที่ซื่อตรงต่อตนเอง ผู้รักธรรมประพาศที่ซื่อตรงต่อธรรม คือปฏิบัติสมควรแก่ธรรม เรียกว่า อาชวะ

๕. มัททวะ ความอ่อนโยน ความเป็นผู้มีกิริยามารยาททางกาย วาจา ใจ สุขภาพ เรียบร้อย ไม่แข็งกระด้างหยาบโตน อ่อนนุ่มถ่อมตนไม่เย่อหยิ่ง พุดจาพาทิไพเราะ น้ำใจเยือกเย็น เมตตา เรียกว่า มัททวะ

๖. ตปะ ความเพียร เป็นผู้กล้าหาญในการทำสิ่งที่สมควร เพียรละความชั่ว เพียรกระทำ ความดี เพียรละกายทุจริต ประพาศที่กายสุจริต เพียรละวาจกทุกชนิด ประพาศที่วจีสุจริต เพียรละมโน ทุจริต ประพาศที่มโนสุจริต เรียกว่า ตปะ

๗. อักโกธะ ความไม่โกรธ เป็นผู้มีเมตตา มุ่งดี หวังดี ปราศจากทิฐิ ทั้งต่อตน และต่อผู้อื่น เป็นผู้มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง มีใบหน้าเอิบอิ่มยิ้มแย้ม รู้จักให้อภัย เรียกว่า อักโกธะ

๘. อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ไม่ทำเหตุอันเป็นเครื่องก่อความเบียดเบียนแก่ตนเอง และผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ในทางตรงและทางอ้อม มีจิตใจ ประกอบด้วย กรุณาปรานี เรียกว่า อวิหิงสา

๙. ชันติ ความอดทน คือความอดทนต่อความลำบาก ความตรากตรำ ความเจ็บใจ และ อดทนต่ออำนาจของกิเลส อดทนต่อทุกขเวทนาต่าง ๆ เรียกว่า ชันติ

๑๐. อวิโรธนะ ความไม่ผิด คือความถูกต้อง เมื่อรู้ว่าอะไรผิดก็ไม่ทำ หรือไม่ทำความผิด ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าให้ระมัดระวังในการทำ การพูด การคิด ไม่ให้ผิดพลาดได้ มีสติสัมปชัญญะประจำตัว เรียกว่า อวิโรธนะ

ทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เมื่อพุทธบริษัทได้สดับ ตรีบังแล้วนำไปพิจารณาด้วยปัญญาแล้ว ประพาศธรรมสมควรแก่ธรรม ก็จะเกิดผล คือความ ร่มเย็นเป็นสุข...” (พระธรรมจิติญาณ, ๒๕๔๐ : ๑๕๕)

ด้านสาธารณูปการ

พ.ศ. ๒๕๐๘ อนุกรรมการสร้างพระมงคลมิ่งเมือง อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันจังหวัดอำนาจเจริญ)

พ.ศ. ๒๕๒๘ ประธานสร้างตึกสงฆ์อาพาธ ณ โรงพยาบาลอำเภอหัวตะพาน จังหวัด อุบลราชธานี (ปัจจุบันจังหวัดอำนาจเจริญ)

พ.ศ. ๒๕๓๑ ประธานจัดตั้งมูลนิธิโรงพยาบาลอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบัน จังหวัดอำนาจเจริญ)

พ.ศ. ๒๕๓๓ ประธานกรรมการดำเนินการควบคุมการก่อสร้างอาคารหอปฏิบัติธรรมสมเด็จพระมหาบุญวงศ์ วัดศรีอุบลรัตนาราม

พ.ศ. ๒๕๓๘ ประธานกรรมการดำเนินการพัฒนาวัดศรีอุบลรัตนารามโดยการสร้างกุฏิสงฆ์
จำนวน ๘ หลัง โดยการทำของท่านผู้หญิงต๋น โกศลวิตร และญาติโยมผู้มีศรัทธา

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๙๖ พระครูโสภาธรรมญาณ
พ.ศ. ๒๕๐๓ พระราชาคณะชั้นสามัญที่พระศาสนดิลก
พ.ศ. ๒๕๑๙ พระราชาคณะชั้นราชที่พระราชสุเมธี
พ.ศ. ๒๕๒๔ พระราชาคณะชั้นเทพที่พระเทพสุเมธี
พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชาคณะชั้นธรรมที่พระธรรมฐิติญาณ

มรณภาพ

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๐๘.๑๕ น. รวมอายุได้ ๗๙ ปี พรรษา ๕๙

พระธรรมฐิติญาณ (สิงห์ สุทฺธจิตฺโต) เป็นพระมหาเถระฝ่ายคันถธุระ ผู้เคร่งครัดตามพระธรรมวินัยในเรื่องปัจจัยสี่ เช่น การไม่รับปัจจัย (เงิน) และฉันมื้อเดียวเป็นนิจ ตลอดชีพเป็นต้น การเทศนาปาฐกถา หรือบรรยายธรรมอบรมสั่งสอนศิษยานุศิษย์และประชาชนทั่วไปถือว่าท่านเป็นพระธรรมกถึกชั้นยอด เพราะอธิบายเนื้อหาสาระประกอบหัวข้อธรรมะได้ลึกซึ้งชัดเจน แจ่มแจ้งและกระชับ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายและนำไปปฏิบัติได้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ท่านเป็นพระสุปฏิปันโน ผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบและเป็นพระนักพัฒนาทั้งวัตถุและจิตใจอย่างยอดเยี่ยม นับเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งแก่สังฆิกและอันตวาสิกที่จะนำไปปฏิบัติต่อไป สมควรได้รับยกย่องเชิดชูเป็น “ปราชญ์” โดยแท้

หนังสืออ้างอิง

คณะศิษยานุศิษย์. พระธรรมฐิติญาณ. ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมฐิติญาณ (สิงห์ สุทฺธจิตฺโต) อดีตเจ้าอาวาสวัดศรีอุบลรัตนาราม อดีตเจ้าคณะภาค ๑๐ (ธรรมยุต) ณ เมรุพิเศษวัดศรีอุบลรัตนาราม อ.เมืองอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี วันเสาร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐.

คณะกรรมการดำเนินการ. ที่ระลึกฉลอง ๑๕๐ ปี วัดศรีอุบลรัตนาราม (วัดศรีทอง) ต.ในเมือง อ.เมืองอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี ๙ เมษายน ๒๕๕๙. อุบลราชธานี วิทยาออฟเซตการพิมพ์, ๒๕๕๙.